

זה המכלול השלישי הגדול שאני אתייחס אליו. מכלול יהודי אתיופיה - ב-1978 הוטלה עלינו המשימה להתחיל לעסוק בכך. בוצעו מספר סיורים וסקרים קרקעיים כדי לבדוק את האפשרויות. בסוף 1979 תחילת 1980 החל מבצע רב-היקף של הוצאת יהודי אתיופיה והבאתם לישראל. אנו הגענו למסקנה, בשלב מוקדם של הפעולה, שהעבודה בתוך אתיופיה אינה אפשרית בגלל תנאי הארץ והמדינה. לעומת זאת, מצאנו דרכים לצאת מאתיופיה ולהגיע לסודן. התחלנו לפתח יכולת מבצעית לטפל בהם בסודן.

היתה

בעיה, שהיהודים שהגיעו לסודן לא התרכזו בבירה, אלא 500 ק"מ משם. דרכי התעבורה שם קשות ויש דרכים מעטות שניתנות לתנועה. אותן דרכים נתונות לפיקוח מתמיד עם מחסומים וביקורות. האנשים שלנו הובילו את היהודים בעצמם, בלילות, ממקומות הריכוז על הגבול האתיופי - סודני לבירה ומשם, באמצעות נציגי ארגונים בינלאומיים, ששיתפו פעולה איתנו, הצלחנו להוציא ב-1980 - 673 יהודים בדרכים כאלו.

במאי 1981 היתה לנו תקלה, כאשר קבוצה שהובלנו לא הצליחה לעבור מחסום. התפתחה תקרית אש במקום וכתוצאה מכך נחסמה הדרך של המעבר לחרטום. במצב זה, נפלה החלטה להתחיל בנסיון לבצע מבצעים עצמאיים משולבים שלנו עם צה"ל, במגמה לחלץ משם יהודים. בנובמבר 1981 ביצענו מבצע ראשון משולב זרועית עם צה"ל והוצאנו 160 יהודים, במכה אחת, מצפון סודן. המבצע הזה הוצג בממשלה זמן קצר לאחר שבוצע. אלה מבצעים מורכבים, שלא אלאה את השרים בפרטיהם. כל מבצע כזה מחייב תכנון רב היקף. משולבים בו כוחות דביס של צה"ל והמוסד, הוא נמשך על פרק זמן ארוך ומחייב לוגיסטיקה מסובכת על פני שטחים של למעלה מאלף ק"מ בתנועה, בארץ שבה הלוגיסטיקה קשה במיוחד, החל בכך שהדלק אינו נקי, הרכבים אינם תקינים ומזג האוויר חם מאוד ונע בין 45 ל-50 מעלות חום. ביצענו 3 מבצעים גדולים. באחד, הוצאנו למעלה מ-300 איש. אך היתה תקרית אש באחד מהמבצעים ונאלצנו לחדול מכך.

סגן רה"מ ד. לוי:

האם היו נפגעים בתקריות הללו?

מר א. הלוי:

באף תקרית שלנו לא היו נפגעים.

עברנו לשיטה אחרת של מבצעים משולבים אויריים, שהתחילו ב-1982 ונמשכים עד היום. במהלך המבצעים האלה היו למעלה מתריסר מבצעים, בפרק זמן של שנתיים. אם ב-1982 הוצאנו 799 יהודים, ב-1983 הוצאנו למעלה מ-2,000. מאז התחילת המבצע העלאנו ארצה כ-5,000 יהודים, שהם בערך 25% מהקהילה. למעשה, לפני כחדשיים רוקנו את המחנות בסודן ולא נשארו שם יהודים, אלא שאז, עבדה לאתיופיה הידיעה שהמחנות התרוקנו ובחודשיים האחרונים זרמו לסודן למעלה מ-3,000 יהודים, כשאנו יודעים שיש עוד כ-3,000 בדרך. כלומר, יכול להיות, שבועד כמה שבועות, נעמוד שוב בפני מספר של 7,000 יהודים במחנות.

במהלך הפעילות הזאת אנו לא עוסקים רק בהוצאת יהודים. יש מערכת חשאית שמחזיקה את היהודים במחנות ומחלקת להם כסף, מזון ותרופות. זה נעשה בחשאי, במפגשים חשאיים, כדי שהם יוכלו להתקיים. המחנות שם אלו מחנות פליטים לפליטים מאתיופיה בכלל, לא רק ליהודים, הם לא חשאים, אבל היהודים מפוזרים כך, שלא יהיו בריכוז אחד. יש שם כחצי מיליון פליטים בתוך קומפלקס המחנות. ככל שהם מפוזרים יותר, כך קשה יותר לשלטונות המקומיים לאתר אותם ואותנו. אנו עומדים כאן במערכה נגד שלטונות הבטחון של סודן, שעויינים לנו, מנסים להפריע לפעולה ולשים יד על המבצע. ככל שריכוז היהודים גדול יותר, כך, היכולת שלנו להמלט מעין שלטונות הבטחון קטנה יותר. הפעילות הזאת נמשכת.

נוסף לבעיות המבצעיות, ישנה היום בעיה, שיש כבר

למעלה מ-5,000 יהודים אתיופיים בארץ ואנו מתקשים לשמור בסוד את היותם כאן. כי

ככל שנוכל למנוע מהיריב לדעת את ממדי הפעולה, כן, הסיכויים שלא ניתפס גדולים יותר.

במקביל להתארגנותנו היו נסיונות של קבוצות יהודים אמריקאיות לבצע פעולה מקבילה, מתוך טענה, שמדינת ישראל אינה עושה די ולא משקיעה מאמצים מספיקים. הנושא הזה הפך מזמן לנושא ניגוח של מדינת-ישראל וממשלת ישראל בקרב יהודי התפוצות.

לפני כשנה וחצי, ארגון יהודי אמריקאי התחיל בפעולה בסודו, במקביל לפעולה שלנו. הנסיונות שלנו לשכנעם שלא יבצעו זאת, לא עלו יפה. כתוצאה מכך, התחילה להתפתח פעולה מקבילה, בתוך ארץ אויב, עיי אנשים בעלי מוטיבציה גדולה, אך לא מאומנים מבחינה מקצועית ומבצעית. זו היתה אמורה להיות פעילות חשאית. בפעילות חשאית זאת הם ניסו להוציא יהודים דרך דרום סודו לקניה. פרוש הדבר, צורך לעבור למעלה מ-200 ק"מ, בדרכים לא דרכים ובשיטות לא אמינות. נוסף על כך, הם גייסו מתוך הקהילה האתיופית בארץ אנשים והכניסו אותם לארץ אויב, בניגוד לדעתנו, אך לא היו בידינו אמצעים חוקיים למנוע זאת.

הישראלים שהגיעו לשטח הסתכנו ויצאו מכלל שליטה, גם של הקבוצות האמריקאיות. באוגוסט שנה שעברה, נעצרה קבוצת ישראלים כזו בג'ובה, בדרום סודו. היא היתה מלווה בקבוצת אנשים אמריקאיים, שלא יכלו לחלצם. אנו נכנסנו לפעולה ובפעולה שלנו הצלחנו לשחרר את היהודים האתיופיים וגם את היתר והעלאנו את שארית האנשים, בכוחותינו אנו. קיווינו, שבעקבות זאת, הפעולה הנפרדת הזו תפסק, אבל נכוו להיום הזה, היא לא פסקה כליל, עדיין מתבצעת פעילות שולית, שאינה מתואמת איתנו ומסבה לנו נזקים. מה עוד, שלא היה בכוחם של היהודים האמריקאים להוציא את היהודים שיצאו בדרך זאת לכל אורך הדרך ולאחר שהוציאו אותם לקניה, לא היה בכוחם להוציאם משם ואנו נאלצנו לטפל באנשים האלה ולחלץ אותם. מה גם שהכנסתם לארץ שניה זה ארוע חריג. 104 יהודים הועברו בדרך זאת.

למעשה, היום, אנו בעיצומה של הפעילות הזאת. זאת פעילות מבצעית מורכבת. מדובר בלמעלה מ-12 מבצעים משולבים יחד עם צה"ל, חלקם בצפיפות גדולה. המצב בסודו היום מסוכן בשל המתרחשות הפנימית ובשל חששות הסודנים מפני פעילות עויינת לובית. גם התענינות בינלאומית בסדר גודל גדול במה שנעשה שם מקשה על עבודתנו. היא הקשתה גם בעבר. 3 פעמים בוטלו מבצעים בשטח בגלל מתיחויות פנימיות, עירנות בינלאומית גוברת ואילוצים שלא היו קשורים בנו.

זו קשת הפעולות לגבי חילוץ יהדות ארצות המצוקה. כאשר יש שני ריכוזים גדולים, המכלול של יהודי אתיופיה והמכלול של יהודי איראן וכן נמשכים המבצעים גם לגבי יהודי סוריה ובמידה פחותה, לגבי יהודי לבנון. יהודי לבנון, כרגע, אינם רוצים לצאת, אבל אנו שומרים על מגע איתם למקרה שיהיה מצב שיהיה צורך לחלצם. כמו כן, נעשית פעילות נלווית בנושא צפון אפריקה.

מר נ. אדמוני:

נתנו בתמצית סקירה על פעילות שמעסיקה מספר לא קטן של אנשים שלנו, גם בארץ וגם באותן ארצות שבהן אנו פועלים. הפעילות הזאת היא אחת מהפעילויות הגדולות המיוחדות במוסד ואלה שעוסקים בה, עוסקים בה בהרגשה שהם עושים פעולה ציונית ממדרגה ראשונה. גם אנשי צה"ל, שמשתפים איתנו פעולה בחלק מהמבצעים האלה, עושים זאת בחרדת קודש. צה"ל אוהב לעסוק בכך, כי זה נותן לו נתיב פעולה ציוני, כך ששיתוף הפעולה מצד צה"ל הוא מלא.

אנו מקווים שנוכל להרחיב את הפעילות הזאת גם לקהילות נוספות, כמו למשל, זו של יהודי תימן, שאנו נמצאים בתחילת חיפוש דרך לחילוצם.

השר י. בורג:

זו אפופיאה, שחסרונה, שאסור לדווח עליה. אני רוצה לדווח עכשיו, בתור מי שהיה פעיל בעליה בי באירופה, כי לפני שבועיים הייתי במלון באיטליה, היה קצר בחשמל ומיד עמדה מסביבי מסגרת של אנשי מוסד ואני רוצה לשבח על כך.

בענין אתיופיה, מר הלוי תאר את הפעולה של קבוצת היהודים האמריקאים. בארה"ב, מבאישים את שמנו בענין. זה נעשה ע"י קבוצה בלוס-אנג'לס וע"י קבוצה של ברגד בניו-יורק ויתכן שגם אנשי הרב כהנא פעילים בענין. הם מדברים נגד הממשלה, הסוכנות ומשרד הפנים. לפני שנה, שעה שהדצאטי בארה"ב, נכנסה לאולם קבוצה של 40 - 30 יהודים עם כיפות וצעקו את הפזמון - "כל דקה נהרג יהודי". זה היה בשעת ארוחת-ערב והם כמעט הפכו את השולחנות עד שבאו אנשי קומנדו וסילקו אותם.

(מכאן רשמה מ.י.)

(עד כאן ל.ד. - מכאן מיתקה)

אני מעיר תשומת-לב החברים לכך, שיכול להיות קשר

בין שני הדברים.

על כל פנים, מה שהם אומרים נגד ממשלת-ישראל בקשר לחבשים, זה לא דק שקר, אלא גם תעמולה שנשמעת וצריך לקחת זאת בחשבון. אתו דוגמא: אתה מקבל, בבת-אחת, 40-50 גלויות, חתומות על-ידי תלמידי "ישיבה יוניברסיטי" ושם כתוב: "מה בקשר לאתיופים"? הדבר מאורגן, יש קבוצות כאלה וחשוב שמי שצריך לדעת - ידע זאת.

רה"מ י. שמיר:

יש עוד שאלות?

השר א. אוזן:

באחרונה נתפרסמו דברים סביב יהודי אתיופיה. אמנם, אף פעם לא היה פרסום רשמי, אך ישנם אנשי אוניברסיטאות, העוסקים במחקרים שונים, שאינם מחמיאים במיוחד לממשלה. אינני יודע מה הסיבות לכך, אך הטענות הן, שאין מטפלים וקולטים אותם בצורה נכונה. נכתב עליהם, שהם חולים במחלות כאלה ואחרות, או שסובלים הם מחסור כזה, או אחר ועוד מיני סיפורים שונים.

כל זאת, למרות שיהודים אלה נקלטים בארץ יפה מאד; בכל מקום שאליו הם נשלחים, מקבלים אותם שם בצורה יפה מאד ואשר להם - הם מתמידים בעבודה.

רה"מ י. שמיר:

האם ידוע היכן הם עובדים ונקלטים?

השר א. אוזן:

דיכוזיהם הגדולים נמצאים בבאר-שבע, שדרות, כרמיאל, צפת; בחולון מספרם אינו רב, אבל באשקלון ישנם רבים מהם. אלה מקומות, שבהם הם נקלטים בכל סוגי-העבודה, לרבות הכשרה מקצועית; כמו-כן, לומדים הם במכללות טכניות.

התייחסת לצפון-אפריקה, מרוקו ותוניס. שם העניין הרבה יותר פשוט. אך אמרת, שהצעתם לסוכנות הצעות. האם אפשר לדעת מה הצעתם ומה אתה רוצה לעשות, על-מנת לזרז יציאת יהודים אלה?